

Rådet for
Grøn
Omstilling

Miljø- og Fødevareudvalget 2024-25
MOF Alm.del - Bilag 328
Offentligt

Vi skal åbne værktøjskassen for at sikre vores hav

POSITIONSPAPIR

Danmark bør hæve kvælstofindsatsbehovet til minimum 20.000 tons N

Politikerne bør åbne værktøjskassen for godt havmiljø og igangsætte supplerende tiltag

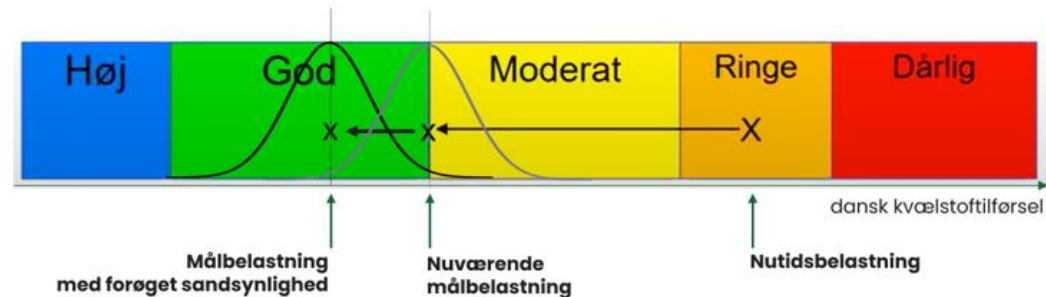
Som akut-tiltag bør kvælstofnormen sænkes med 20 pct. fra 2026

Som akut-tiltag bør der indføres 10 m bufferzoner fra 2026

Sæt reduktionsmål, der matcher virkeligheden

Den danske vandmiljøindsats undervurderer kvælstofudledning, og giver kun 50 pct. chance for, at et havområde rent faktisk kommer i god tilstand. Skal vi sikre tempo og sikkerhed i indsatsen for et sundt havmiljø, bør højere kvælstofreduktioner og akut-tiltag sættes i gang.

Når man fastsætter nuværende målbelastning (den grå kurve) som grænsen mellem god og moderat tilstand – hvilket er det politisk besluttede – vil der pga. statistisk normalfordeling kun være 50 pct. chance for, at man opnår god økologisk tilstand. Flyttes målet (den sorte kurve), så vi reducerer mere, så vil vi opnå større statistisk sikkerhed for at få god tilstand.
Baseret på tekniske notater fra DTU, AU, DHI og DCE.

Havets tilstand er kritisk

Det danske havmiljø er langt fra at være i god økologisk tilstand, dvs. en tilstand, hvor økosystemerne trives. Det skyldes primært udledninger fra landbruget, der står for 89 pct. af de menneskeskabte udledninger. Ud af 109 kystvandsområder, er kun seks i god biologisk tilstand. Medtages forurening med miljøfremmede stoffer, er ingen vandområder i god tilstand, som EU's Vandrammedirektiv kræver fra 2027.

Højere reduktionsmål er nødvendigt

Målet for kvælstofreduktioner er fastsat sådan, så kun 50 pct. af vandområderne statistisk set kommer i god økologisk tilstand. Den anden halvdel vil statistisk set kun opnå moderat økologisk tilstand. Det er ikke i overens-

stemmelse med Vandrammedirektivet, der forpligter os på god tilstand i alle områder.

For at give sikkerhed og sætte tempo på indsatsen for et sundt hav, vurderer Rådet for Grøn Omstilling, at et indsatsbehov – dvs. det vi skal reducere kvælstofudledning – på minimum 20.000 tons kvælstof om året er nødvendigt. Regeringens indsatsbehov er 13.780 tons.

Akut-tiltag

Iltsvindudfordringerne er ikke løst med en politisk aftale. Vi har de seneste år set en stigende udbredelse af iltsvind og forskerne råber op om, at det er nødvendigt at reducere nu. Derfor bør man iværksætte akut-tiltag med 20 pct. reduktion i kvælstofnorm samt bufferzoner gældende

allerede fra 2026. Disse tiltag kan justeres eller udgå, når arealomlægning og anden kvælstofregulering bringer os i mål.

Politikerne skal åbne værktøjskassen

Når vi ved at den indsats der er lagt for dagen ikke er tilstrækkelig til at redde havet, så bør politikerne åbne værktøjskassen i samspil med Trepartsaftalens kvælstofindsats. Vi skal ikke stå om flere år med et hav der fortsat ikke har det godt, se tilbage og tænke, at vi jo godt vidste, vi skulle have gjort mere. Rådet for Grøn Omstilling præsenterer derfor en værktøjskasse med en række forskelligartede tiltag der kan bidrage til at sikre, at vi faktisk redder havet med sikkerhed og med tempo.

Værktøjskasse til et bedre hav

Dansk vandmiljøindsats

1. Danmark bør hæve kvælstofindsatsbehovet til minimum 20.000 tons N årligt af tre årsager:
 - Vi bør øge sandsynligheden for, at havmiljøet faktisk kommer i målbar god tilstand.
 - Der er erfaringsmæssig usikkerhed forbundet med baseline-effekten.
 - Vi bør reducere den tid, det tager for økosystemerne at genetablere god tilstand.
2. Den danske indsats for havmiljøet, som fremsat i Trepartsaftalen, bør suppleres af yderligere tiltag, der sikrer større sikkerhed for indfrielse af EU's Vandrammedirektiv i 2027, øger incitamentet for lodsejere til at udtage jord samt imødekommer det nødvendigt højere indsatsbehov.

Arealanvendelse

3. Ambitionen for omlægning af landbrugsjord til natur og skov bør hæves til minimum 600.000 hektar.
4. Målet for skovrejsning bør hæves til 320.000 hektar yderligere skov i 2040. Heraf bør 140.000 hektar være urørt skov. Der bør sættes et delmål for 2030 på ca. 120.000 - 160.000 afhængigt af teknisk potentiale

5. Lavbundsjordene skal vådlægges. Derfor bør drænedede lavbundsarealer ikke kunne få hektarstøtte. Danmark bør i EU arbejde for, at det kan realiseres. Indtil da, bør lavbundsafgiften fastsættes til 216 kr. per ton CO₂e og implementeres hurtigst muligt.
6. Som akut-tiltag bør indføres krav om 10 m bufferzoner langs vandløb, søer og fjorde fra 2026.

Dyrkningssystemer

7. Intensiv animalsk produktion skal reduceres til fordel for flere plantebaserede fødevarer. Skiftet skal understøttes politisk – eksempelvis med krav til offentlige indkøb.
8. Det økologiske areal bør som minimum udgøre 510.000 hektar i 2030 og bør herefter stige kontinuerligt.
9. Vi bør understøtte udbredelse af agro-økologiske principper og økologiske og regenerative dyrkningssystemer som kontinuerligt plantedække, minimeret jordbearbejdning, direkte såning, varierede sædskifter og skovlandbrug.

Regulering og støtte

10. Som akut-tiltag bør kvælstofnormen sænkes med 20 pct. fra 2026.
11. Den ny målrettede regulering af kvælstof bør sigte mod at regulere hele det kvælstofindsatsbehov, der udestår i de enkelte vandområder fra 2027. Derfor bør den ny regulering fastlægges således, at den juridiske og tekniske ramme udnyttes til fulde.

12. Danmark bør fra 2026 implementere Østersøkonventionens fosforloft på 25 kg₅ fosfor fra husdyrgødning per hektar i områder, der afvander til Østersøen.
13. Landbrugsvirksomheder bør pålægges en afgift på fossil kvælstofkunsgødning.
14. Danmark bør indføre afgifter på fosfor. Det inkluderer en afgift på anvendelsen af mineralsk fosfor i foderfosfat og kunsgødning samt en afgift på fosfor fra soja i kommercielle dyrefoderblandinger.
15. Landbrugsstøtten (2023-2027) skal i højere grad målrettes tiltag, der gavner vandmiljøet. Bioordning for økologi bør styrkes, ny(e) bioordninger for agro-økologiske og regenerative tiltag bør oprettes, og man bør understøtte dyrkning med negativ fosforbalance.
16. Danmark bør arbejde for, at den kommende landbrugsreform i EU (2028-2034) udfaser både direkte hektarstøtte og koblet støtte til animalsk produktion, og at landbrugsstøtten tilgodeser klima, natur og (vand)miljø.

Rådet for Grøn Omstilling er en uafhængig non-profit miljøorganisation, der har rådgivet om den grønne omstilling i mere end tre årtier. Som en grøn løsningstank vil vi levere konkrete, realiserbare og ambitiøse løsningsforslag, der kan accelerere omstillingen til et absolut bæredygtigt samfund. Rådet for Grøn Omstilling modtager støtte fra VELUX FONDEN til vores arbejde for at sikre et renere hav for alle.

Læs rapporten [HER](#)